

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Kuluttajaliitto ry (jälj. ”Kuluttajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Asetusluonnoksessa ehdotetaan korotettavaksi perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon asiakasmaksuja hallitusohjelman ja kehysriihen päätöksen mukaisesti. Korotukset kohdistuisivat erikoissairaanhoidon lisäksi kaikkiin perusterveydenhuollon maksuihin, mukaan lukien suun terveydenhuollon maksut, kuitenkin hallitusohjelmassa ja kehysriihessä sovitusti erikoissairaanhoidon painottaen. Perusterveydenhuollon maksuja korotettaisiin pääsääntöisesti 22,5 prosentilla ja erikoissairaanhoidon maksuja pääsääntöisesti 45 prosentilla. Korotukset tulisivat voimaan vuoden 2025 alusta. Muutoksia perustellaan julkisen talouden sopeutustarpeella.

Kuluttajaliitto vastustaa esitystä asiakasmaksujen korottamisesta ja katsoo, että nyt esitetyt korotukset asiakasmaksuihin ovat kohtuuttoman isoja. Suomessa kotitalouksien maksuosuus terveydenhuoltomenoista on jo nyt suuri [1] ja esitetyt korotukset tulevat kasvattamaan kotitalouksien terveydenhuoltomenoja entisestään. Asiakasmaksut aiheuttavat monille ihmisille tänä päivänä taloudellisia haasteita ja vaikka ulosotossa olevien asiakasmaksujen määrä on viime vuosina ollut laskussa, on ulosotossa edelleen vuosittain satoja tuhansia asiakasmaksuja. On selvää, että nyt esitetyn kaltaiset asiakasmaksujen merkittävät korotukset tulevat lisäämään ulosotossa olevien asiakasmaksujen määrää. Asiakasmaksujen karhuaminen ihmisiltä ulosotossa aiheuttaa inhimillistä kärsimystä sekä on yhteiskunnalle kustannustehotonta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on päästävä silloin kun niille on tarvetta ihmisen varallisuudesta riippumatta ja riittävät sote-palvelut turvataan ihmisille perustuslaissa. Esityksen vaikutuksia arvioitaessa tulee myös huomioida kerrannaisvaikutukset muihin suunnitteilla olleisiin

lakiesityksiin, kuten esitykseen lääkkeiden kalenterivuositaisen alkuomavastuuosuuden nostamisesta. Esitykset tulevat heikentämään potilaiden taloudellista asemaa ja negatiiviset vaikutukset kohdistuvat palvelunkäyttäjiiin monesta eri suunnasta. Muutokset tulevat vaikuttamaan erityisen voimakkaasti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin palvelunkäyttäjryhmiin. Ihmisten usko suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään on ollut laskusuunnassa viime vuosina [2] ja on todennäköistä, että lakimuutokset tulevat rapauttamaan tätä entisestään.

Muistiolounnoksessa tuodaan esiin kehysriihen päätös siitä, että hyvinvointialueita kannustetaan vapauttamaan pienituloisimmat henkilöt asiakasmaksuista asiakasmaksulain mahdollistamalla tavalla. Kuluttajaliitto katsoo, että lainsäädännössä tulisi säätää velvoittavasti terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen alentamisesta. On hyvä, että terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen vapauttamisen mahdollisuuteen kannustetaan hyvinvointialueita, mutta muistiolounnos jättää avoimeksi, millä konkreettisilla keinoilla tämä toteutetaan. Olisikin erittäin tärkeää, että asiaan panostettaisiin ja se resursoitaisiin viipymättä, jotta muutokset näkyisivät käytännön tasolla potilaille. Tällä hetkellä terveydenhuollon tasasuuruista maksuista erityisesti sairaalamaksut ovat potilaiden taloudellisen suojelun kannalta väliinputoajaryhmä ja tilanne tulisi korjata viipymättä. Kuluttajaliitto katsoo myös, että terveydenhuollon maksukattoa koskeva sääntely tulisi uudistaa pikaisesti ja keskeinen uudistustarve on terveydenhuollon maksukaton seurantavelvollisuuden siirtäminen pois potilaalta palvelunjärjestäjän vastuulle.

Lähteet: 1. State of Health in the EU. Suomi: Maan terveysprofiili 2023. 2. Kansalaispulssi-kysely 2023.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltynä:

- Lääkärinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkärinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Lumijärvi Julia
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf